

KIADJA A PESTHIDEGKÚT ALAPÍTVÁNY

Hidegkúti

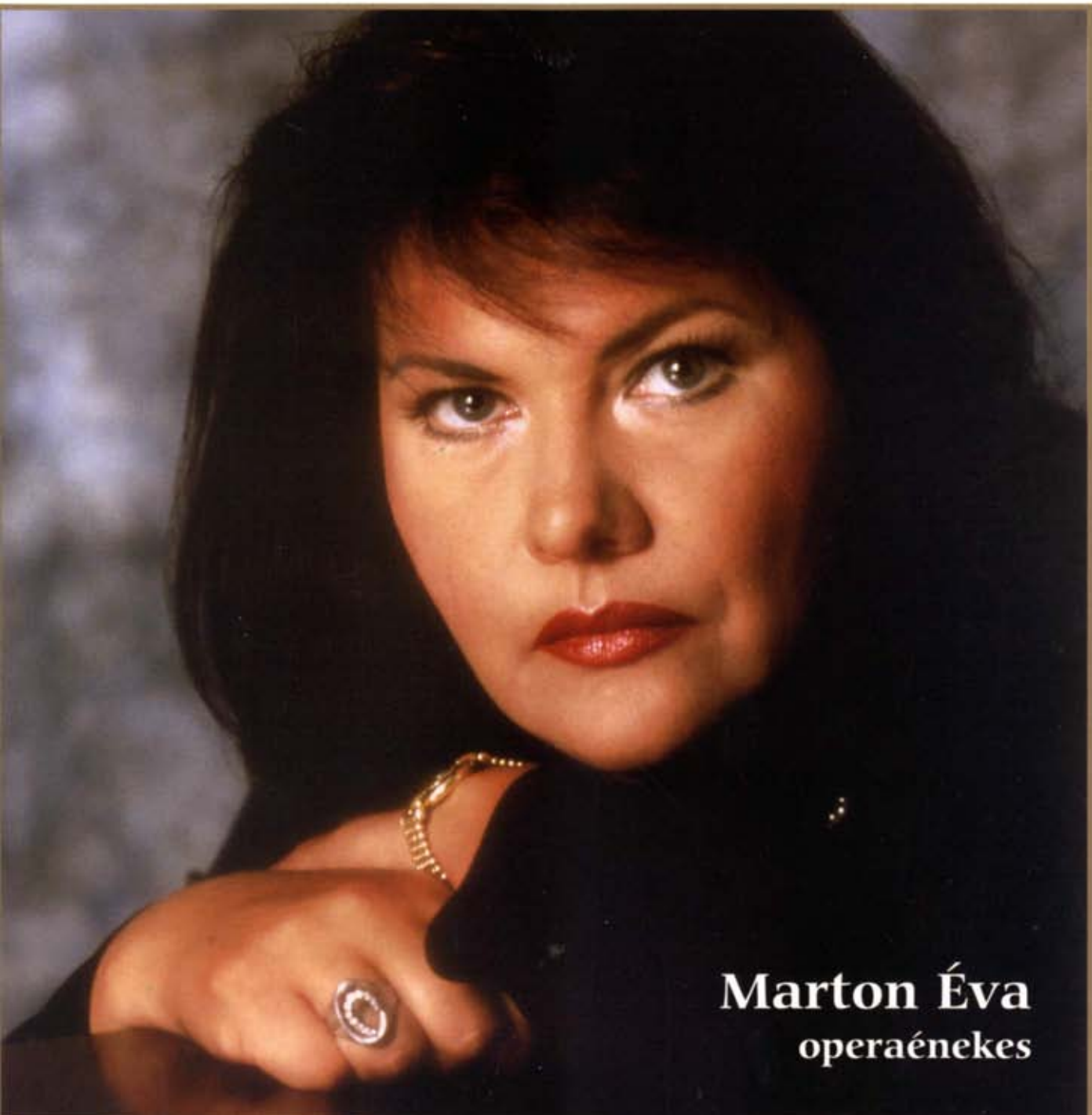
ADYLIGET•BUDALIGET•ERZSÉBETTELEK•HÁRSAKALJA

Hírek

15. évfolyam
2004. okt.–nov. szám
Ára: 48 Ft

MÁRIAREMETE•ÓFALU•REMETEKERTVÁROS•SZÉPHALOM

Marton Éva
operaénekes

Marton Éva Pesthidegkúton

MARTON ÉVA, KOSSUTH-DÍJAS, VILÁGHÍRŰ SZOPRÁN-ÉNEKESNŐ A HAZAI ÉS A NAGYVILÁG OPERASZÍNPADJAIN EGYARÁNT ELSŐPRŐ SIKEREKET ARATOTT. A LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLÁN SZERZETT OPERA-ÉNEKESI DIPLOMÁJA MELLETT ZENETANÁR IS. A BÉCSI STAATSOPER ÖRÖKÖS TAGJA, TÖBBEK KÖZÖTT MEGKAPTA A KAMMERSÄNGERIN CÍMET, A MAGYARSÁG HÍRNEVÉÉRT ELISMERÉST, A BARTÓK-PÁSZTORY-DÍJAT.

Töreky Ferenc műtermében egész nap szól a zene. Fények, színek játszanak, megcsillannak a megszülető képeken, miközben teljes operák, nagyzenekari művek csendülnek fel. Ihletett pillanatok ezek. A zeneirodalom jeles művei alkotásra inspirálják. Akik ismerik, ezen nem csodálkoznak. A tavasszal Janaček *Jenufa* című művét hallgatta Marton Éva operaénekes előadásában. A csodálatos élményért Marton Éva számára megfestette a *Jenufát*. Az operaénekes, amikor belépett a műterembe, már nem csodálkozott, miért is hívtuk Pesthidegkútra. A két művész találkozásakor megszűnt a külvilág: hol képző, hol zeneművészetről volt szó. Az idő gyorsan haladt. Arra kértük Marton Évát, hogy saját példájának felmutatásával mondja el, hogy a tehetség, a talentum hogyan határozta meg pályáivét? Kik segítették? Milyen utat járhat be a mai fiatal, ha teljes életet szeretne élni.

Vannak östehetségek, akik egészen különleges helyen nőnek ki, miként a virág a sivatagban. Ilyesmire tudom hasonlítani saját magamat is. Közvetlen környezetemben nem volt senki, aki erre a pályára irányítson. Édesanyám, édesapám felneveltek három gyereket tisztességben, becsületben, de a pályámat nem ők irányították. Nem volt olyan, hogy kislányom ül le a zongorához, mert nem is volt zongoránk. A hajtőerőt az adta, hogy mindig meg kellett küzdenem kítűzött célomért.

Vadidegenek látták bennem a jövőt.

Nagy szerencsém volt, mert akik meglátták a szememben megcsillanó tüzet, kézzel kézre adtak. Boldog vagyok, hogy éppen abban a pillanatban találkoztam velük, amikor ők hatással lehettek rám, és jó irányba tereltek. Indulásomat a végtelenül rendes, jóindulatú általános iskolai, zeneakadémiát végzett énektanárnőmnek köszönhetem. Bátor voltam, nem féltem az emberektől. Nekem sohasem kellett mondani, hogy Évike énekelj! Évike énekel. A szívem mindig tele volt dallal. Belelátott a lelkembe és miután megállapította, hogy hangom is van, elküldött a Mester utcai zeneiskolába. Az iskola igazgatónője Bíró Kató egyike volt Bartók Béla utolsó tanítványainak Magyarországon. Ő hozzá hogyan kerültem? Az maga a csoda! A virág hasonlattal élve kinő egy

virág valahol, folyadékot, megfelelő táplálékot kap és elkezdi növekedni. Itt már zongoraórákra jártam, énekeltem...

Mindig tudtam, hogy operaénekes szeretnék lenni.

A zene volt a biztos pont az életemben. Tizenéves koromban végigolvastam a világirodalmat. Beiratkoztam a könyvtárba, aztán a szüleimet is beíratam, így minden héten tizenkét új könyvvel tértem haza és mindent elolvastam, ami a kezembe került. Erre mondjuk talán azt, hogy önképzés? Igen. Persze abban az időben egészen mások voltunk, mint akik manapság computeren játszanak és mindent készen kapnak. Nem kell különösen megküzdenniük, már olvasni sem muszáj, ott van az információ a képernyőn. Mindez nagyon szép és jó, ha nem öli meg a kreativitást.

Fölvettek a főiskolára. Tudtam, hogy soha az életemben nem áll rendelkezésemre ilyen hat év, amikor csak magammal foglalkozhatom és

minden információt, tudást össze kell szednem.

Olasz órára például egyedül én jártam. Az osztályban heten indultunk és az első év végére ketten maradtunk. A főiskolán Rösler Endre, a tenorista és kiváló ember fogta a kezemet. A zene mellett annyi mindent megtanított, például azt is, hogyan kell a színpadon viselkedni. Halála után dr. Sipos Jenő volt a tanárom három és fél éven keresztül. Élveztem a művészképző minden gyönyörűségét.

Kitűnően diplomáztam 1968-ban, mégis én voltam az egyedüli, akit nem vettek fel az Operaházba. Aztán külön minisztériumi ösztöndíjjal mégiscsak bekerültem. Első szerepem Szokolay Sándor Hamlet című operájában a színészkirálynő. Beszélő szerep, énekelnem sem kellett. Nem ez a kezdő operaénekesnő álma! Ugyanabban a hónapban szeptember végén már Rimszkij-Korszakov Aranykakas című operájában Semaha királynőt énekeltem, második szereposztásban. Sok szerepet kaptam, de csak olyat, ahol volt egy kis hely, kitöltötték velem a programot. Egyszer aztán rákérdeztem, milyen sorsot szánnak nekem. Az akkori igazgató úr Lukács Miklós kinyitott egy kis kockás füzetecskét Marton Éva névvel. Dobogó szívvvel lestem bele az asztal másik oldaláról és mind a két oldal üres volt. Azt mondtam magamban, hogy hoppá! Ezek nem terveznek velem semmit! Akkor elmegyek.

Tizenhét drámai szoprán énekesnőt kellett volna kivárnom, hogy sorra kerüljek.

Nálam minden negatív dolog pozitívvá változik.

Egyikük szó szerint azt mondta: minek rontod itt a levegőt, fiatal vagy, tehetséges vagy, van lehetőség, hogy kimenj nyugatra! Szaván fogtam! Az 1971-72-es szezon-

Janaček: Jenufa – Török Ferenc grafikusművész, címzetes egyetemi tanár alkotása

ban hoztak egy új kormányrendeletet, ami nekem jól jött, hogy azt mondhattam; kérem, nem akarom meghosszabbítani a szerződésemet. Éppen akkor itthon koncertezett *Christof von Dohnányi*. Előénekeltem neki. Még fel sem ocsúdtam és Frankfurt am Mainban találtam magam. Egyfolytában tanultam és énekeltem. 1973 áprilisában már Toscát énekeltem olaszul a bécsi Staatsoperben, mint vendégénekes. Az év őszén Anyeginben Tatjánát formáltam meg. Közben Lamberto Gardiellivel léptem fel a Margit-szigeten, Verdi *Atila* című operájában, csodálatos volt!

Sokat tudnék mesélni, tanítani!

Tanítás? Ha valaki odajön hozzám és látom a szemében a szent tüzet, megadom neki a lehetőséget. Az már más kérdés tud-e vele élni. Előfordul, hogy meghallgatom, nagyon jó, segít nekik, aztán az előéneklésen alulteljesít. Ez a kudarc az ő kudarca, mégis én szenvedek tőle. Nekem az volt a szerencsém, hogy soha nem féltem. Szabadnak éreztem magam, amikor a Metropolitanban, vagy a Scalaban énekeltem. Mindig magam döntöttem el, mit akarok. Bárki, bármibe beleszólhat, de nem hallok meg. Olyan ez, mint amikor az ember a sötét alagútban megy és a végén a nagy fényesség fogadja.

Az opera a különböző művészetek összessége.

Nem normális az, hogy mi énekelünk a színpadon, mégis mindenkire hat. Az éneklés a lélek, az érzések felfokozott állapota. Itt van például a tavaszi bemutató, a *Lohengrin*. Azt mondom, hogy 2004-ben, amikor annyi

szörnyűség van a világon, hol vannak a hősök? Hol van egy mítikus ember, hol vannak a megváltók, hol van *Lohengrin*? A modern rendezésben játszott darab, maga a korunk: választások voltak a színpadon, választási cédu-lakkal rohagáltunk, a csendes forradalom, amikor a nép bemegy a parlamentbe... Képzeld el, elrepült *Lohengrin* jumbo-jeten. *Lohengrin* lehetett volna a hős. A rendező ehelyett kiválasztja a csölakót, fölöltözteti, kezébe adja az aktatáskát és azt mondja a közönségnek: „itt van, ha ez kell nektek”... Ennél aktuálisabb nem lehet egy darab!

Netán korszerűtlen, hogy az Operaházban klasszikus operát láthassunk?

Ha én lennék az Operaház igazgatója, akkor azt mondanám: legyen ilyen is, meg olyan is.

Én például elővenném a *Figaro* házasságát vagy a *Don Giovanni*t, de bemutatnék egy tehetséges fiatal egészen modern művet is. Aztán összehívnám a közönséget és megkérdezném, mit kapott, mi az, ami jó. Két esztendővel ezelőtt pályáztam a Magyar Operaház igazgatói állására. Amikor az új igazgatót kinevezték, az elsők között gratuláltam. Annak örültem, hogy a pályázatomban leírtak közül sok megvalósult. Boldog vagyok, hogy *Janaček Jenufa*, *Wagner Lohengrin* című alkotásai az Operaház műsorára kerültek. Ám sok minden hiányzik. Hol vannak például a nagy *Strauss* operák, a preklasszikusok?

Ha valaki nagyon tehetséges, nagyon kell segíteni.

Föltettem magamnak a kérdést: vajon nem mi vagyunk a nagyon erősek, hogy ezek a gyerekek nem tudnak igazán felnőni mellettünk, úgy, ahogyan kellene?

Mesterkurzusaimat mindig azzal kezdem, hogy „ami nekem sikerült, az neked is sikerül.” Sikerül, ha igyekszünk, ha nagy a szorgalmunk, ha akarjuk. Mert munka nélkül nem adnak semmit. A saját példámat mutatom fel. Furcsa, de azt kell mondanom a mostaniak hátránya, hogy uniós tagságunkkal és egyáltalán azzal, hogy a vasfüggöny fölgördült, kinyílt a világ. A nemzetközi énekversenyeken tapasztalom, hogy elárasztották a „piacot” a keleti és távol-keletiek, és ugyanakkor a mieink nem méretik meg magukat. A magyar ember mindig híres volt arról, hogy sok az ötlete.

De a művészet nem ötlet, hanem folyamat, állandó felkészülés, gyakorlás, munka, és bizony néha kudarc.

Ez utóbbit nem akarják természetesnek elfogadni az emberek. Miért félünk a kudarcotól? Nemcsak a siker viszi előre az embert, a kudarcból is sokat lehet tanulni.

Marton Éva október 9-én, 12-én és 16-án énekl a Jenufa templomos asszonyát itthon, az Operaházban. Október végén közönségtalálkozót és mesterkurzust tart Szegeden. Spanyolországi dalest turnéra indul novemberben. Decemberben a düsseldorf-i operaházban lesz az Elektra bemutatója.

Erdősi Katalin